

Pol ndê bapia têtj lau Epesas-nga Yom whê bapia dindec sa-nga

Epesas in malac tiwaê dan yêc gameŋ Esia-nga, ma Luk to yom pi Pol ndê gwelen yêc malac Epesas yêc Apo 18:18-21, ma 19:1-41. Lau daêsam gauc gêm bu Pol to bapia dindec têtj gôlôwac dabuŋ malac Epesas-nga têtj ndoc in ndöc gapocwalô ndöc malac Rom, ma gauc gêm bu in to bapia dau têtj lau Epesas-nga tawasê dom, magoc gitôm bapia nan gic waê lau sêkêŋ whiŋ-nga hon bu puc ŋac dôn.

Yêc lôcwha (sapta) 1-3 Pol to yom pi mwasin ti ŋaclai atu nan Anötö gic bata têtj lau sêkêŋ whiŋ-nga, ma pi lêtj nan in gauc gêm tidôn muŋ su bu piŋ gêtj undambê-nga ti gêtj nom-nga hon dôn pitigen, ma kêtj Yisu ti ŋagôlôn (1:10). Yisu ndê gwelen gic lau Israel-nga ma lau gameŋ apa-nga, nan ŋawaê bocdinaŋ. Ŋac hon sêtap Anötö ndê mwasin nem ŋac si-nga sa tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-nga, gitôm mwasin ŋambwa (2:8-10).

Yêc lôcwha 4-6 Pol to yom ma gêm la lau sêkêŋ whiŋ-nga pi lêtj ŋayham tu sêsa-nga, ma tu sêmbo sêwhiŋ dandi-nga, ma tu sêlhac ŋanŋa ma sêndic siŋ têtj Sadaŋ-nga.

Pol gic hu ndê bapia têtj lau Epesas-nga

¹ Aö Pol, nan gati Yisu Kilisi ndê †aposel kêtuc Anötö ndê atac whiŋ, gato bapia dindec têtj

lau dabuŋ malac Epesas-nga, mac lau naŋ akêŋ whiŋ Yisu Kilisi.

² Mwasinŋ ti yom malô têŋ mac akêŋ Damaŋ Anötö, lu Pômdau Yisu Kilisi.

Mwasinŋ ŋalôm-nga naŋ datap sa tu Kilisi-nga

³ Tampiŋ Anötö, yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba, naŋ kêmwasinŋ yac lau naŋ dakêŋ whiŋ Kilisi, ŋa Nalau Dabuŋ ndê mwasinŋ ŋalôm-nga tidau-tidau, naŋ ŋahu yêc undambê.

⁴ Bu têŋ ndoc inŋ kêŋ undambê ti nom su dom, naŋ inŋ kêyaliŋ yac sa gwananŋ su, bu piŋ yac dôŋ danem damiŋ Kilisi, ma bu dati lau dabuŋ ma dambo inŋ aŋgô-nga ti neŋ giso mbasi. Inŋ tac whiŋ yac ndu andô,

⁵ dec kêyaliŋ yac sa gwananŋ su, ma kêmasanŋ lêŋ bu kôc yac sa dati inŋ ndê balêkoc, tu Yisu Kilisi-nga. Lêŋ dau kêkuc inŋ ndê atac whiŋ, ma inŋ gêlic ŋayham bu kôm ŋandô sa,

⁶ tu bu yac dapo Anötö ndê waê sa tiatu, tu mwasinŋ atu naŋ datap sa ŋambwa, tu inŋ ndê Atuŋgac naŋ inŋ atac whiŋ kêlêc-nga.

⁷ Yac lau naŋ dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi, naŋ Anötö suc yac neŋ sac kwi ma gêmlhi yac neŋ sac ŋatôp, ŋa Kilisi ndê dac. Anötö inŋ mwasinŋ ti mwasinŋ Nadau, dec kôm gêŋ dau ŋandô sa.

⁸ Inŋ ndê mwasinŋ kêsâlê yac ahuc, ma kêŋ gauc ŋayham-ŋayham têŋ yac bu tanyalê inŋ ti ndê yom-nga.

⁹ Ma lêŋ naŋ Anötö gauc gêm tidôŋ muŋ su, ma gêlic ŋayham bu Kilisi kôm ŋandô sa, naŋ yêc siŋ dau têŋ têm ŋamata-nga andô e meŋ, magoc kwahic dec Anötö hoc asê têŋ yac.

¹⁰ Lêñ dau bocdec. Anötö tac whiñ bu piñ gêñ undambê-nga ti gêñ nom-nga hoñ dôn sêsôc ñagôlôn tigen ñapu, ma ñagôlôn dau in Kilisi. Ma gêñ dau oc ñandô sa têtñ ndoc nañ Anötö kêmatin tidôn.

¹¹ Lêñ hoñ nañ Anötö gauc gêm tidôn, nañ kôm ñandô sa kêkuc in dau ndê atac whiñ. Ma têtñ têtñ ñamata-nga andô, in gauc gêm tidôn bu êñyaliñ yac lau nañ ambo Israel si toñ ñalôm nañ sa, bu piñ yac dôn anem damin Kilisi.

¹² Anötö kôm gêñ dau, bu yac lau nañ ati lau ñamata-nga bu akên batañ bu atap Anötö ndê mwasiñ nem yac si-nga sa tu Kilisi-nga, nañ oc ambo tu ampin in, ma tu apo in ndê waê sa-nga.

¹³ Ma mac flau gameñ apa-nga bocdinañ. Anötö piñ mac dôn am damin Kilisi awhiñ yac lau Israel-nga, têtñ ndoc mac añgô yom ñandô ñawaê ñayham-nga, nañ whê Anötö ndê lêñ nem mac si-nga sa. Ma têtñ ndoc mac akên whiñ, nañ Anötö kên Nalau Dabuñ nañ in gic bata mun su, bu ti mac nem ñadalô bu tôc asê bu mac ati Kilisi ndê lau.

¹⁴ Nalau dau, Anötö kên têtñ yac gitôm gêñ ñandô mbêc, tu bu tôc asê bu mwasiñ hoñ nañ in gic bata bu dawêkain tiñambu, nañ oc datap sa yomandô. Anötö gêmlihi yac su dati in ndê, ma gêñ dau ña-ñandô yac oc datap sa têtñ bêtñ ñambu-nga. Tu dinañ-nga tampin Anötö ma dapo in ndê waê sa.

Pol teñ mbec tu lau Epesas-nga

15 Aõ gaᅅgô ᅅawaê bu mac akêᅅ whiᅅ Pômdau Yisu Kilisi ᅅaᅅga, ma atac whiᅅ lau dabuᅅ hoᅅ. Ma tu dinaᅅ-ᅅga dec,

16 aõ gateᅅ mbec ma gam daᅅge Anötö tu mac-ᅅga tôᅅ bêc hoᅅ.

17 Yêc aneᅅ mbec hoᅅ ᅅalôm, aõ gateᅅ yac neᅅ Pômdau Yisu Kilisi Damba, ᅅawasi ᅅadau Anötö, bu iᅅ ndê ᅅalau kêᅅ gauc ᅅayham têᅅ mac, ma whê Anötö ndê yom sa têᅅ mac e aᅅyalê iᅅ tidôᅅ andô.

18 Ma aõ gateᅅ whiᅅ bu Anötö whê mac nem gauc sa e aᅅyalê sôc ᅅalôm ndi, mwasiᅅ ti ᅅawasi atu naᅅ iᅅ kêgalêm mac sa bu awêkaiᅅ awhiᅅ iᅅ ndê lau dabuᅅ hoᅅ, naᅅ mac tamkwê ambo.

19 Ma aõ gateᅅ mbec bu mac aᅅyalê Anötö ndê ᅅaclai naᅅ hôc gêlêc ᅅaclai hoᅅ su, naᅅ iᅅ kêᅅ bu nem yac lau dakêᅅ whiᅅ-ᅅga sa. Anötö ndê ᅅaclai atu tigeᅅ dinaᅅ,

20 uᅅ Kilisi sa akêᅅ lau batê-ᅅga, ma kêᅅ iᅅ ndöc iᅅ dau amba andô-ᅅga yêc undambê.

21 Ma Kilisi ndöc Anötö ndê andô-ᅅga, dec hôc gêlêc kiᅅ ti gôliᅅwaga ma ᅅaclai ti ᅅaᅅga hoᅅ naᅅ sêᅅbo undambê me sêᅅbo nom, ma iᅅ hôc gêlêc ᅅaê ti waê hoᅅ naᅅ sêtoc sa têᅅ têm kwahic dec-ᅅga ma têᅅ têm ᅅambu-ᅅga bocdinaᅅ.

22 Ma Anötö kêᅅ gêᅅ hoᅅ sêsôc Kilisi gahi ᅅapu, ma kêyalᅅ iᅅ sa ti gôlôwac dabuᅅ si ᅅagôlôᅅ bu nem gôliᅅ gêᅅ hoᅅ.

23 Gôlôwac dabuᅅ dau ti Kilisi ndê ᅅandô. Ma Kilisi ndê mwasiᅅ ti ᅅaclai naᅅ gêm gameᅅ hoᅅ ahuc, naᅅ kêsalê gôlôwac dabuᅅ ahuc.

2

Kilisi ti yac neŋ dandöc taŋli ŋahu

¹ Muŋ-ŋga, mac akêŋ whiŋ Kilisi su dom, naŋ mac atôm lau batê yêc Anötö aŋgô-ŋga, bu mac asa lêŋ giso ma akôm sac ŋapaŋ.

² Mac asa nem lêŋ dinaŋ aŋkuc lau nom-ŋga si mêtê sac, ma Sadaŋ, naŋ gêm gôliŋ iŋ ndê gameŋ yêc umbonŋ ŋasawa, naŋ ti mac nem ŋadau. Ma kwahic dec iŋ kôm gwelenŋ ŋapaŋ, mbo lau naŋ daŋgapêc têŋ Anötö, naŋ ŋalôm.

³ Muŋ-ŋga, yac hoŋ dasa lêŋ daŋaŋpêc-ŋga dawhiŋ ŋac. Ma mêtê atac ŋagalac-ŋga ti gauc sac-sac hoŋ naŋ meŋ akêŋ ŋalôm akwa, naŋ yac dakôm su. Tu dinaŋ-ŋga yac tac waê bu datap Anötö ndê atac ŋandê sa tôm ŋac lau dinaŋ.

⁴ Magoc Anötö iŋ Tawalô ŋadau ma tac whiŋ yac ndu andô, ma tu dinaŋ-ŋga dec,

⁵ iŋ kêmwasiŋ yac ma gêm yac si. Mwasinŋ dau iŋ kêŋ têŋ yac ŋambwa eŋ. Têŋ ndoc dinaŋ yac gacgeŋ dambo datôm lau batê tu yac neŋ sac-ŋga, magoc iŋ kêmasaŋ lêŋ tu suc yac neŋ sac dau kwi-ŋga ma piŋ yac dôŋ danem damiŋ Kilisi, ma ŋalêŋ dinaŋ kwahic dec dambo taŋli ŋandô dawhiŋ Kilisi.

⁶ Anötö uŋ Yisu Kilisi sa ma kêŋ iŋ ndöc undambê, ma tu iŋ piŋ yac dôŋ tam damiŋ Kilisi-ŋga, dec tôm iŋ uŋ yac sa ma kêŋ yac dandöc undambê dawhiŋ Kilisi bocdinaŋ.

⁷ Iŋ kôm gêŋ hoŋ dinaŋ ŋahu bu iŋ tac whiŋ bu tôc mwasinŋ atu naŋ iŋ kêŋ têŋ yac tu Yisu Kilisi-ŋga, naŋ asê tiawê têŋ lau hoŋ têŋ têm hoŋ naŋ

oc meŋ sa. Mwasin̄ atu dau hôc gêlêc gêŋ hon̄ su.

⁸ Bu Anötö gêm yac si naŋ ŋahu andô in̄ ndê mwasin̄ naŋ kên̄ ŋambwa têŋ yac, ma datap sa tu yac neŋ dakêŋ whin̄-ŋga. Ma yac neŋ dakêŋ whin̄ ŋahu yêc yac-ŋga dom, magoc ŋahu yêc Anötö ndê mwasin̄.

⁹ In̄ gêm yac si tu yac neŋ gwelen̄ ŋayham dan̄-ŋga dom. Tu dinan̄-ŋga ŋalêŋ mba bu ŋamalac dan̄ toc dau sa.

¹⁰ Bu Anötö dau ndê gwelen̄ piŋ yac dôŋ tam damin̄ Kilisi, ma kôm yac dati lau wakuc bu dakôm mêtê ŋayham tidau-tidau naŋ in̄ kêmasan̄ gwanan̄ su tu bu dakôm-ŋga.

Kilisi piŋ lau hon̄ dôŋ

¹¹ Kwahic dec mac lau apa naŋ dinami sêkôc mac yêc Israel-ŋga si ton̄ ŋalôm dom, naŋ atap Anötö ndê mwasin̄ atu sa su. Bocdinan̄ aô bu wandac mac bu gauc nem lêŋ naŋ mac ambo mun̄-ŋga lê. Lau Israel-ŋga naŋ sêŋkuc ðpwac sêsê ŋamlic ŋatô su-ŋga, naŋ sêpu mac ma sêsam mac bu lau sambuc, ŋahu bu mac an̄kuc pwac dinan̄ dom. Pwac dau hêganôn̄ ŋamlic ŋambwa, ma in̄ gêŋ naŋ ŋamalac amba ŋambwa kôm.

¹² Gauc nem bu têŋ ndoc dinan̄ mac awêkain̄ gêŋ dan̄ awhin̄ Anötö ndê lau Israel-ŋga dom. Pwac hon̄ naŋ Anötö kêmatin̄ whin̄ lau Israel-ŋga tu êmwasin̄ ŋac-ŋga, naŋ ŋadan̄ gic mac ŋawaê dom. Mac akêŋ batam ŋandô ŋayham naŋ Anötö gic bata têŋ lau Israel-ŋga, naŋ dan̄

dom, ma gacgen ambo ahê A nôtö dau. Tu dinaŋ-ŋga mac ambo ahê Kilisi dau whiŋ.

¹³ Magoc mac lau naŋ muŋ-ŋga ambo ahê Anötö, kwahic dec mac ati Yisu Kilisi ndê lau. Anötö kêmasaŋ lêŋ bu mac atigasuc iŋ, tu dac naŋ Kilisi kêc siŋ-ŋga.

¹⁴ Bu kwahic dec yac lau hoŋ datap yom malô sa su tu Kilisi-ŋga. Muŋ-ŋga lau Israel-ŋga ma lau apa sêlic dandi sac-sac, gitôm tunbôm atu kalhac ŋac ŋalhu ma whê ŋac kôc. Magoc Kilisi seŋ tunbôm dau su giŋga, ma kêŋ lau toŋ lu dau sêpitigen.

¹⁵ Tunbôm dau iŋ lau Israel-ŋga si yomsu, ma têtŋ ndoc Kilisi mbac ndu, naŋ iŋ kêmasaŋ seŋ wakuc tu lau sêtigasuc Anötö-ŋga, naŋ hôc gêlêc yomsu ti ŋa-ŋagôliŋ hoŋ su. Iŋ kôm gêtŋ dau bu hê wamba toŋ lu dau e sêti toŋ wakuc ma toŋ tigen tu ŋac si sêkêtŋ whiŋ iŋ-ŋga.

¹⁶ Ma toŋ lu naŋ iŋ kêŋ pitigen, naŋ iŋ mbac ndu pi a gicso dau, bu hê wamba toŋ tigen dinaŋ têtŋ Anötö. Ma ŋac si mêtê sêkêtŋ kisa dandi-ŋga, naŋ iŋ gic ndu pi a gicso dau whiŋ.

¹⁷ Bocdinaŋ Kilisi meŋ ma kêŋ ŋawaê ŋayham yom malô-ŋga têtŋ mac lau apa naŋ ambo ahê Anötö, ma têtŋ yac lau Israel-ŋga naŋ ambo ahê iŋ dom.

¹⁸ Ma Nalau tigen wê yac lau Israel-ŋga ti mac lau apa hoŋ datigasuc Damaŋ Anötö, tu gwelen naŋ Kilisi kôm-ŋga.

¹⁹ Tu dinaŋ-ŋga dec Anötö gêlic mac atôm lau apa tiyham dom. Magoc mac ati iŋ ndê lau solop, ma lau dabuŋ, awhiŋ yac lau Israel-ŋga. Yac hoŋ datôm andu tigen naŋ iŋ bu kwê sa.

²⁰ Yêc andu dau lau propet ti aposel sêtôm dan ti lêlôm, ma Yisu Kilisi dau gitôm andu ña-alhö.

²¹ Ma Anötö piñ yac hoñ dôn tam damiñ Kilisi, datôm andu ña-gêñ lêlôm hoñ, nañ inñ gic dôn pi sac alhö ma dan ti lêlôm. Ma inñ gêm gwelen bu ndic têku andu dau tiatu ñapañ e ti lôm dabun atu tu Pômdau-nga.

²² Yom dau hêganôn mac lau apa awhiñ. Anötö piñ mac dôn awhiñ yac lau Israel-nga tam damiñ Kilisi, ma datôm andu nañ Anötö ndê Nalau ndöc ñalôm.

3

Pol gêm akiñ lau apa

¹ Nalên dinañ Anötö kêmwasin mac lau apa, ma tu dinañ-nga dec aö Pol, gati Yisu Kilisi ndê ñgac gapocwalô-nga tu wanem gwelen ma wanem mac sa bu atap mwasin dau sa.

² Mac aᅇgô ñawaê su, pi lên nañ Anötö kêmasañ tu bu êmwasiñ mac lau gamen apa-nga, dec kêyalin aö sa bu wahoc yom dau asê têtñ mac.

³ Bu yom pi Anötö ndê lên nem lau si-nga, nañ muñ-nga yêc sin dau, nañ inñ hoc asê têtñ aö. Aö gato bapia ñalhó apê têtñ mac pi gêtñ dau su.

⁴ Ma bapia nañ kwahic dec gato, nañ bu whê nem gauc sa pi Kilisi ndê gwelen nañ ñahu yêc sin dau, nañ Anötö hoc asê têtñ aö.

⁵ Yom pi Kilisi dau inñ tiawê têtñ lau ñamata-nga dom. Magoc kwahic dec Nalau Dabun hoc asê têtñ Anötö ndê aposel dabun ma têtñ lau propet.

⁶ Ma yom nanj munj-nga yêc sinj dau nanj bocdec bu, mwasiñ ñayham hoñ nanj Anötö gic bata bu kêñ têtj yac, nanj mac lau apa awêkainj awhinj yac lau Israel-nga, ma yac hoñ dati toñ tigenj. Asa nanj kêñ whinj Yisu Kilisi, nanj oc tap mwasiñ dau sa, tôm ñawaê ñayham whê sa têtj yac.

⁷ Anötö kêmwasiñ aö ma puc aö dôñ ña inj ndê ñaclai atu, ma bocdinañ dec gati inj ndê ñgac akiñ bu wahoc ñawaê ñayham dau asê.

⁸ Aö gati Anötö ndê lau dabuñ hoñ si ñgac ñambu-nga, tigenj inj kêmwasiñ ma kêkinj aö bu wahoc ñawaê ñayham asê têtj mac lau apa, pi mwasiñ atu nanj datap sa yêc Kilisi. Mwasinñ dau atu andô, ñahu sip ñalôm gi ma pi lôlôc gi, ma hóc gêlêc ñamalac si gauc atu-tu hoñ.

⁹ Ma inj kêkinj aö bu wawhê lau hoñ si gauc sa pi Anötö ndê lêtj nem lau si-nga, nanj têtj hic baliñ su yêc sinj dau yêc Anötö nanj kêñ undambê ti nom ma gêtj hoñ.

¹⁰ Magoc kwahic dec Anötö tac whinj bu ñaclai ti gôlinj hoñ nanj sêmbo undambê ma sêmbo umbonj ñasawa, nanj oc sêtjyalê inj ndê gauc atu-tu. Inj pinj lau apa ma lau Israel-nga dôñ sêti gôlôwac dabuñ tigenj, ma lêtj dinañ tôc inj ndê gauc asê tiawê.

¹¹ Lêtj dau inj gauc gêm tidôñ munj su, ma kwahic dec yac neñ Pômdau Yisu Kilisi kôm ñandô sa.

¹² Tu dakêtj whinj ti dasap Kilisi dôñ-nga, dec gêtj danj kalhac yac ahuc bu datêtj Anötö dandi-nga dom, ma datigasuc inj ti atac pa su.

¹³ Bocdinañ aö wateñ mac bu ahêgo daôm

dom tu n̄awapac hoŋ naŋ gahôc tu mac-ŋga, bu gahôc tu bu mac ati lau tiwaê yêc Anötö aŋgô-ŋga.

Pol teŋ mbec tu lau Epesas-ŋga

¹⁴⁻¹⁵ Tu gêŋ hoŋ dinaŋ-ŋga, dec aö gapôŋ haŋduc têŋ Damaŋ Anötö, naŋ gêlic ŋayham bu hê ndê ŋaê pi lau undambê ti nom-ŋga hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi, ma sam ŋac bu iŋ ndê balêkoc.

¹⁶ Ma aö gateŋ Mwasin̄ Ŋadau Anötö, bu kêŋ ndê Ŋalau sip nem ŋalôm, bu puc mac dôŋ ŋa iŋ ndê ŋaclai atu.

¹⁷ Ma gateŋ iŋ bu kêŋ Kilisi ndöc nem ŋalôm tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga. Ma mêtê atac whiŋ-ŋga puc mac dôŋ bu alhac ŋaŋga, tôm a naŋ ŋawakac gacgeŋ sip nom ŋalôm gi.

¹⁸⁻¹⁹ Kilisi ndê atac whiŋ yac iŋ gêŋ atu andô, naŋ tôm dom bu danem dôhôn, ma ŋahu hóc gêlêc gauc nom-ŋga hoŋ su. Magoc aö gateŋ Anötö bu kêŋ ŋaclai ti gauc têŋ mac bu aŋyalê Kilisi ndê atac whiŋ, awhiŋ lau dabuŋ hoŋ. Aö gateŋ mbec pi gêŋ hoŋ dinaŋ, tu bu mac ati lau gwalam akwa akêŋ whiŋ-ŋga naŋ Anötö ti ndê mwasin̄ ti ŋawasi ma ŋaclai atu nem mac hoŋ ahuc.

²⁰ Anötö ndê ŋaclai, naŋ gêm gwelen̄ yêc yac neŋ ŋalôm, naŋ ŋaclai atu andô. Yac datôm dom bu gauc nem me daten̄ gêŋ daŋ, naŋ iŋ ndê ŋaclai oc tôm dom bu kôm ŋandô sa ŋagahô eŋ.

²¹ Tu dinaŋ-ŋga yac lau naŋ dambo gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ma yac neŋ wakuc hoŋ naŋ bu sêŋkuc yac, naŋ dahoc Anötö ndê waê asê tu Yisu Kilisi-ŋga, tôm têm hoŋ ndi. Yomandô.

4

Yac gôlôwac dabuŋ dapiŋ daŋ dônŋ dati Kilisi ndê ŋandô

¹ Njalêŋ dinaŋ Anötö tac whiŋ mac ma kêgalêm mac sa bu ati iŋ ndê lau dabuŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec aö, naŋ gati Pômdau ndê ŋgac gapocwalô-ŋga, waŋgili mac bu asa nem lêŋ gitêŋ ti dabuŋ, aŋkuc iŋ ndê galem dau.

² Akôm nem gêŋ hoŋ ti aŋgwiniŋ daôm, ma ti lêŋ malô. Akôc nem ŋalôm dônŋ, ma giso bocke naŋ asidôwai bu sêkôm têŋ mac, naŋ asuc kwi ma akôc ŋac sa bu atôc nem mêtê atac whiŋ-ŋga asê.

³ Ayob bu gêŋ daŋ seŋ Njalau Dabuŋ ndê gwelenŋ piŋ mac dônŋ-ŋga su dom. Ma bocdinaŋ iŋ ndê yom malô oc piŋ mac hoŋ dônŋ bu ambo ti nem ŋalôm tigenŋ.

⁴ Yac dati Kilisi ndê ŋandô tigenŋ, ma Njalau tigenŋ mbo yac tigenŋ-tigenŋ neŋ ŋalôm. Ma tu Anötö kêgalêm mac sa awhiŋ yac-ŋga, dec yac hoŋ taŋkwê mwasinŋ atu tigenŋ.

⁵ Tam akiŋ Pômdau tigenŋ, dakêŋ whiŋ yom ŋandô tigenŋ, ma busaŋgu tigenŋ piŋ yac hoŋ dônŋ tam damiŋ Yisu Kilisi.

⁶ Anötö tigenŋ ti yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga hoŋ Damaŋ, ma iŋ gêm gôliŋ yac. Iŋ mbo yac hoŋ ŋalôm, ma puc yac dônŋ bu dakôm iŋ ndê gwelenŋ.

Kilisi kêmwasiŋ yac tu bu dapo gôlôwac dabuŋ sa-ŋga

⁷ Ma Anötö kêmwasiŋ yac tigenŋ-tigenŋ ŋa mwasinŋ ŋalôm-ŋga tidau-tidau, tôm Kilisi gic sam têŋ yac ŋambwa.

⁸ Tôm Anötö ndê yom dan, nan sêto yêc bocdec bu:

Inj ku ndê nacyo dulu ma wê nac gitôm lau gapocwalô-nga, goc pi lôlôc gi ma kêmwasinj lau na gêñ nayham-nayham, nan kêñ têtñ nac nambwa. *[BW 68:18]*

⁹ Yom dau sôm bu inj pi lôlôc gi, dec whê sa bu inj sip nom meñ mun.

¹⁰ Ma inj ngac tigen dinan, nan sip nom meñ, nan mbu pi lôlôc gi mbo gameñ namata-nga andô yêc undambê, tu bu nem gôlin gêñ hoñ ma êmwasinj inj ndê lau hoñ êñlêc.

¹¹ Ma bocdinan inj kêyalinj inj ndê lau natô sa sêti aposel, natô sêti propet, natô sêti lau aheñ-nga, natô sêti nacsakin, ma natô bu sêndôhôn Anötö ndê mêtê.

¹² Inj kêmwasinj ti kêyalinj nac sa bu sêndôhôn ma sêpuc Anötö ndê lau dabuñ dôn e nac hoñ sêkôm sakinj tidau-tidau tu bu sêpo gôlôwac dabuñ, nan sêti Kilisi ndê nandô, nan sa-nga.

¹³ Ma yac hoñ dakôm neñ sakinj tidau-tidau e yac neñ dakêñ whiñ ti gauc tanyalê Anötö ndê Atu-nga êñsôwec tiatu ma piñ yac hoñ dôn pitigen. Ma nalêñ dinan yac oc dati lau gwalam akwa dakêñ whiñ-nga ma dasa neñ lêtñ gitêñ eñ tôm Kilisi dau.

¹⁴ Ma bocdinan yac oc dambo datôm balêkoc tiyham dom. Ma lau nan sêndôhôn yom tasan ma sêñsalê lêtñ bu sêtim yac ma sêkôm yac neñ dakêñ whiñ tisac, nan oc sêtôm dom bu sêkôm yac atac lu-lu tôm gakoc nan mbu kêyôc, me agatê nan gwêc nampoñ kêñinj gi ma meñ.

15 Magoc yac oc dati lau nanɔ dalhac ɔaŋga ma dasap yom ɔandô ti mêtê atac whiŋ-ɔga dôn eŋ. Ma dakôm gêŋ hoŋ datôm lau gwalam akwa nanɔ dasap yac neŋ ɔagôlôn tigen, nanɔ Kilisi dôn.

16 Bu iŋ dau piŋ yac hoŋ dôn dati iŋ ndê ɔandô, ma kêmwasin yac tigen-tigen tu bu danem akiŋ asidôwai-ɔga ma dasap mêtê atac whiŋ-ɔga dôn. Ma ɔalêŋ dinaŋ gôlôwac dabuŋ oc êŋsôwec tiatu-tiatu ndi.

Dasa neŋ lêŋ tiwakuc

17 Tu dinaŋ-ɔga dec aô bu wasôm yom têŋ mac wanem Pômdau aŋgô, ma wakac mac bu ambu atêŋ lêŋ akwa tiyham dom. Ambo atôm lau nanɔ dangasuŋ sambuc ɔawaê ɔayham ma sêsap gauc ti lêŋ ɔandô mba-ɔga dôn ɔapaŋ, nanɔ dom.

18 ɔasec kôm ɔac si gauc ahuc. Ma sêsa lêŋ gauc mbasi-ɔga tu ɔac si ɔalôm ɔadandi-ɔga, dec kalhac ɔac ahuc bu sêtap Anôtô ndê lêŋ sêndôc tali-ɔga sa dom.

19 ɔac maya dau daŋ dom, ma sêkêŋ dau sambuc têŋ lêŋ ɔalôm ɔagalac-ɔga. ɔac si ɔalôm kac ɔac bu sêkôm mêtê ɔadômbwi tidau-tidau ɔapaŋ, ma ɔac atac whiŋ awa ti wapa hôc gêlêc.

20 Magoc têŋ ndoc mac aŋgô ɔawaê ɔayham pi Kilisi, nanɔ sêndôhôn mac bu asa lêŋ kaiŋ dinaŋ dom.

21 Mac aŋgô yom pi Yisu ma akêŋ whiŋ iŋ, ma sêndôhôn mac sêŋkuc yom ɔandô nanɔ ɔahu yêc iŋ.

22 Sêndôhông mac su bu ahu lêng ñalôm akwa-
nga nan mun-nga asa ambo, nan sin. Bu lêng dau
kêgíli mac bu asa lêng tasan ñalôm ñagalac-nga,
nan kôm mac nem lêng ambo-nga tisac, ma ac
waê bu andinam.

23 Ma sêndôhông mac bu ankcuc gauc wakuc nan
Anötö ndê Nalau kêng sip nem ñalôm, dec asa
nem lêng tiwakuc.

24 Asa lêng ñalôm wakuc-nga tôm mac asôc
nem ñakwê wakuc sa. Anötö dau kêng ñalôm
wakuc têng yac, nan in kemasanj tu bu datôm in
dau, ma tankcuc in ndê yom ñandô ti dasa neñ
lêng dabun ma gitên en.

25 Tu dinanj-nga ahu yom tasan hon sin, ma
asôm yom ñandô en awhin daôm. Bu yac hon
dambo datôm Kilisi ndê ñandô tigen, ma yac
bu tansau neñ asidôwai, dec oc señ yac neñ lêng
dapin daun dôñ-nga popoc.

26 Mac bu atac ñandê, nan ayob daôm bu akôm
sac dom. Yom atac ñandê-nga bu lhac mac
ñasawa, nan amasan têng acsalô dau dinanj, mun
su nan ac ndi sip.

27 Akên ñasawa têng Sadañ bu êntôm mac dom.

28 Am asa nan gêm kan gên, nan hu sin ma
kôm gwelen ñayham ña amam bu nem daôm sa,
ma nem lau nan sêpônnda dau, nan sa sêwhin.

29 Ayob nem whamsun têng yom sac-sac hon.
Asôm yom ñayham en, nan tôm bu nem
asidôwai sa ma puc ñac dôñ, ma mac nem yom
oc êmwasin lau nan sêngô.

30 Ayob daôm bu asa lêng gitên ti dabun en, bu
akên ñawapac têng Nalau Dabun dom. Bu Anötö

kên ndê Nalau dau têt mac ti nem ñadalô, bu têt asê bu mac ati in ndê, ma bu wê mac asa nem lêt gitêt ti dabuñ eñ, e in kêt mac sa têt bêc ñambu-nga, awñin lau hoñ nañ in gêmli ñac su sêti in ndê.

³¹ Yom dalic dauñ sac-nga, yom atac ñandê-nga, mêtê dali dauñ sa ti dasôm dauñ-nga, ma yom datigasec lau-nga, mêtê kain dinañ hoñ nañ ahu sin sambuc.

³² Ma ambo ti atac whin nem asidôwai hoñ, ma tamwalô ñac ti anem ñac sa. Ma asuc sac nañ asidôwai bu sêkôm têt mac, nañ kwi, tôm Anötö suc mac nem sac kwi tu Kilisi-nga.

5

¹ Bocdinañ asa nem lêt ankc Anötö ndê, atôm in ndê balêkoc atac whin-nga.

² Ma asa nem lêt ti atac whin asidôwai hoñ, tôm Kilisi tac whin yac ma kêt dau sambuc ti da tu yac-nga, nañ Anötö gêlic gitôm da ñamalu ñayham.

³ Ayob daôm bu mêtê kain bocdec dañ yêc mac ñasawa dom. Mêtê mockain-nga, mêtê ñadômbwi tidau-tidau ma lau si mêtê sêpo awa ti wapa sa tu dau-nga. Bu lêt bocdinañ gic lau nañ sêti Anötö ndê lau dabuñ, nañ ñawaê dom.

⁴ Ma yom sac-sac ti yom gauc mbasi-nga ma yom mayañ-nga bocdinañ gic waê lau dabuñ dom. Magoc yom danem danje Anötö ti danem danje yac neñ asidôwai-nga dec gic yac ñawaê solop.

⁵ Bu mac anyalê pi ñandô bu Anötö oc kêt lau kain bocdec sa dom. Lau mockain-nga, lau nañ

sêsa lêng ñadômbwi, ma lau nañ sêkên awa ti wapa nom-nga kalhac si gauc ñamata ñapañ, nañ gitôm ñac sem akiñ anötöi gwam. Lau nañ sêsa lêng kaiñ dinañ, nañ oc sêwêkaiñ si mala yêc Kilisi ma Anötö ndê gameñ undambê-nga dom andô.

⁶ Ayob daôm bu lau tasan si yom ñambwa-ñambwa êñsau mac pi lêng sac-sac dinañ dom. Añyalê ñapep bu lau ñangapêc nañ sêsa lêng sac-nga, nañ oc sêtap Anötö ndê atac ñandê sa.

⁷ Tu dinañ-nga andic sôn daôm awhiñ ñac dom.

⁸ Bu muñ-nga mac asa lêng ñasec-nga, magoc kwahic dec mac akên whiñ Pômdau dec ati balêkoc gameñ ñawê-nga. Bocdinañ asa lêng ñawê-nga eñ andic ñawaê.

⁹ Ma lêng ñawê-nga ña-ñandô bocdec, dakôm mêtê ñayham tidau-tidau, dasa lêng gitên, ma dasap yom ñandô dôn.

¹⁰ Bocdinañ akôc gauc pi mêtê bocke nañ gic Pômdau tandô ñayham.

¹¹ Andic ahê lau nañ sêsap mêtê ñasec-nga, nañ ñandô ñayham mbasi, nañ dôn. Asa lêng ñawê-nga eñ, tu bu atôc asê tiawê bu ñac si mêtê dau in sac sambuc.

¹² Bu mêtê nañ lau sac sêkôm sêsini-sêsini sêmbo, nañ bu dasôm yom pi, dec oc kên maya yac atu andô.

¹³ Magoc Anötö ndê ñawê pô gên hon dinañ, ma tôc gên nañ yêc sin dau, nañ ñahu asê tiawê.

¹⁴ Tu dinañ-nga sêsôm yom gôliñ ña pi ñamalac nañ sap mêtê sac dôn ñapañ, nañ yêc bocdec bu, “Am ñgac nañ yêc bêc yêc, tampo sa

ma tisa! Tisa akêñ lau batê-nga, ma Kilisi ndê ñawê pô am.”

¹⁵ Bocdinañ dec ayob daôm bu asa lêñ gauc mbasi-nga dom, magoc asa nem lêñ ti gauc eñ.

¹⁶ Akôc gauc bu akôm mêtê ñayham eñ, tôm nem têm ambo tamli-nga hon, bu yac dambo têm sac-nga ñalôm.

¹⁷ Tu dinañ-nga ambo ti nem gauc ñawa ma añyalê lêñ nañ Pômdau tac whiñ bu dakôm-nga.

¹⁸ Anôm gêñ êñiñ mac-nga dom, bu lau nañ sêsa lêñ dinañ sêñyainñ dau ti si gêñ hon. Magoc akêñ nem ñalôm sambuc têtñ Ñalau Dabuñ bu nem mac ahuc.

¹⁹ Ma bocdinañ asôm yom ñayham-ñayham têtñ daôm tu apuc daôm dôñ-nga, tôm mac atap sa yêc Buku Wê-nga ti Wê Dabuñ ma wê nañ Ñalau dau kêtñ têtñ mac. Anem wê, ma gauc nem wê tu ampiñ Pômdau-nga yêc nem ñalôm tôm bêc hon.

²⁰ Ma gêñ hon nañ Damañ Anötö kêtñ têtñ mac, nañ anem danje in ñapañ, tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi ndê ñaê-nga.

²¹ Asôc nem asidôwai ñapu tu bu atôc asê bu mac atoc Kilisi sa-nga.

Pol to yom pi lauwhê ma ñgac

²² Mac lauwhê tigen-tigen asôc nem ñgaci ñapu tôm asôc Pômdau dau ñapu.

²³ Ñahu bu laungac sêti lauwhê si ñagôlôn, ñalêñ tigen tôm Kilisi ti gôlôwac dabuñ nañ in gêm ñac si ma sêti in ndê ñandô, nañ si ñagôlôn.

24 Bocdinaŋ tòm gôlôwac dabuŋ sêsôc Kilisi ŋapu, dec mac lauwê asôc nem ŋgaci ŋapu tu gêŋ hoŋ-ŋga.

25 Ma mac laungac, atac whiŋ nem awhêi, ŋalêŋ tigeŋ tòm Kilisi tac whiŋ gôlôwac dabuŋ dec kêc ndê dac siŋ ma mbac ndu tu ŋac-ŋga.

26 Iŋ kôm gêŋ dau tu bu êŋgwasiŋ ŋac si sac hoŋ su e sêti lau dabuŋ, ma busaŋgu ti Anötö ndê yom kôm gêŋ dau ŋandô sa.

27 Ma iŋ bu kêŋ gôlôwac dabuŋ sêlhac iŋ aŋgô-ŋga tòm lau dabuŋ ti ŋawasi atu, naŋ giso me mêtê sac me yom daŋ yêc ŋac-ŋga dom.

28 Ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ mac laungac atac whiŋ nem lauwê andic ŋawaê. Atac whiŋ ŋac tòm mac atac whiŋ daôm nem ŋamlic. Asa naŋ tac whiŋ ndê awhê, naŋ gitôm iŋ atac whiŋ dau.

29-30 Bu ŋamalac daŋ oc tec iŋ dau ndê ŋamlic dom, magoc yob ti gêm yaom ŋapep tòm Kilisi kôm têŋ yac lau naŋ dati iŋ ndê ŋandô, naŋ gôlôwac dabuŋ.

31 Anötö sôm yom pi lauwê ma ŋac, tòm sêto yêc bocdec bu:

Tu dinaŋ-ŋga dec ŋac daŋ oc hu damba lu dinda siŋ, ma sap iŋ nawhê dôŋ, ma iŋlu sêti gêŋ tigeŋ. *[Gen 2:24]*

32 Yom pi lauwê ma ŋac, aö gam dôhôn whiŋ yom pi Kilisi ma gôlôwac dabuŋ, ma yom dau ŋahu sip ŋalôm gi.

33 Magoc aö wasôm têŋ mac laungac tigeŋ-tigeŋ, bu atac whiŋ nem awhêi tòm mac atac whiŋ daôm. Ma mac lauwê hoŋ atoc nem ŋgaci sa.

6

Damba ti dindai ma balêkoc si yom ñatô

¹ Mac balêkoc, ñaŋam wambu dinam ti damami tu Pômdau-ŋga, bu lêŋ dau iŋ lêŋ gitêŋ.

² Bu Anötö ndê yomsu naŋ sôm bu, “*Toc damam lu dinam sa,*” naŋ yomsu ñamata-ŋga naŋ Anötö gic bata yom ñaŋ whiŋ bocdec bu,

³ “*Kôm bocdinaŋ, dec aô wanem mbec am nem lêŋ hoŋ, ma wandic têku nem têm mbo tamli yêc nom-ŋga.*”

⁴ Mac dambai, ayob ñaôm bu akôm nem balêkoc atac ñandê dom. Magoc tôm têm hoŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ mac, naŋ andôhôn ti anem la ñac ñalêŋ solop naŋ gic Pômdau ndê lau ñawaê, e sêtiatu.

Lau akiŋ ma ñadaui si yom

⁵ Mac lau akiŋ, ñaŋam wambu nem ñadaui nom-ŋga, ma atoc ñac sa ti asôc ñac ñapu ñapep. Akôm ti nem ñalôm sambuc, tôm mac am akiŋ Kilisi dau.

⁶⁻⁷ Ma gauc nem bu akôm tu bu nem ñadaui sêlic mac ñayham-ŋga ñambwa lec dom. Mba. Mac nem ñadaui bu sêmbo sêwhiŋ mac, me sêmbo dom, magoc anem akiŋ ñapep eŋ. Anem akiŋ ñac ti nem ñalôm sambuc, bu Anötö tac whiŋ bu mac akôm bocdinaŋ. Akôm tôm mac am akiŋ Kilisi dau, ma tôm mac am akiŋ lau nom-ŋga tawasê dom.

⁸ Bu mac aŋyalê su, bu lau hoŋ oc sêtap si ñagêyô sa yêc Pômdau, tu gêŋ ñayham bocke naŋ sêkôm-ŋga. Lau naŋ sem akiŋ ñadaui, ma lau naŋ sêkôm gwelen tu dau-ŋga, naŋ sêwhiŋ.

⁹ Ma mac ɲadaui, ayob nem lau akiɲ ɲalɛɲ ɲayham eɲ. Asôm yom matôc-ɲga tu bu akac nem lau akiɲ tu sêkôm gwelen-ɲga, naɲ dom. Bu mac anyalê su bu Pômdau, naɲ ti mac nem ɲadau ma ɲac si ɲadau whiɲ, naɲ mbo undambê, ma iɲ oc toc ɲamalac daɲ sa hôc gêlêc daɲ dom, iɲ oc êɲsahê yac hoɲ ɲa saê tigenɲ.

Dandic siɲ ti Anötö ndê ɲaclai

¹⁰ Aneɲ yom ɲambu-ɲga bocdec. Tamkwê Pômdau ti ndê ɲaclai atu bu puc mac dôɲ alhac ɲaɲga.

¹¹ Asôc Anötö ndê wapa siɲ-ɲga hoɲ sa, dec oc tôm bu mac alhac ɲaɲga ma aku Sadaɲ ndê lɛɲ tasan ti saê hoɲ dulu.

¹² Bu yac lau dakêɲ whiɲ-ɲga neɲ ɲacyo dec ɲamalac nom-ɲga dom. Mba! Yac tac siɲ tɛɲ gôliɲ ti ɲaclai hoɲ naɲ sêmbo Sadaɲ ɲapu. Yomandô! Yac tac siɲ tɛɲ Sadaɲ ma tɛɲ iɲ ndê ɲalau sac naɲ sêmbo umboɲ ɲasawa, ma sem gôliɲ lau sac tɛɲ tɛm ɲasec-ɲga dindec.

¹³ Tu dinaɲ-ɲga asôc Anötö ndê wapa siɲ-ɲga hoɲ sa, bu alhac ɲaɲga ma andic siɲ tɛɲ ndoc mac nem ɲacyo sac hôc asê mac. Ma ɲalɛɲ dinaɲ ɲacyo dau ndê lɛɲ daɲ oc tôm dom bu kôm mac aku sa.

¹⁴ Bocdinaɲ alhac ɲaɲga. Asap yom ɲandô dôɲ ɲapan bu puc mac dôɲ, gitôm piɲkap naɲ lau siɲ-ɲga sêkic pi ɲac si ɲampêbalê. Ayob daôm bu asa lɛɲ gitɛɲ eɲ, gitôm lau siɲ-ɲga sêyob si ɲabapo ɲa wapa siɲ-ɲga.

15 Amasañ daôm ñapep tu ahoc ñawaê ñayham yom malô-nga asê, tòm lau siñ-nga sêsôc atapa sa bu sêmasañ dau tu sêñsêlêñ-nga.

16 Ma asap nem akêñ whiñ dôñ ñaᅇga tòm têm hoñ, bu yob mac têt Sadañ, gitôm lau siñ-nga si lautuc nañ tiñ ñac, ma si ñacyo si sôp ti ya hoñ ndu.

17 Gauc nem ñapañ bu Anötö gêm mac si su, ma yom dau oc yob mac nem gauc gitôm guluñ ain nañ lau siñ-nga sêuñ tiñ ñagôlôñ. Ma Anötö ndê yom tidôñ yêc mac, bu yom dau ti Nalau Dabuñ ndê bien baliñ bu andic siñ-nga.

18 Akôc wapa siñ-nga hoñ dinañ, ma ateq mbec têt Anötö ti Nalau Dabuñ ndê ñaclai, ma andac iñ bu nem mac sa tòm têm hoñ. Anem ali, alhac ñaᅇga, ma ateq mbec tu lau dabuñ-nga tòm bêc hoñ.

19-20 Ma ateq mbec tu aö-nga whiñ. Anötö kêyalin aö sa bu wahoc ñawaê ñayham asê pi iñ ndê lêñ nem lau si-nga, nañ muñ-nga yêc siñ dau. Ateq mbec bu Anötö puc aö dôñ ma kêñ yom ti gauc têt aö bu wawhê ñawaê dau ñahu sa ñapep eq, ma ti neñ atac pa su, tòm iñ ndê atac whiñ. Kwahic dec aö gandöc gapocwalô tu aö neñ gwelen ñawaê ñayham-nga dinañ.

Pol gic bata ndê yom

21 Tikikus, yac neñ asidôwa atac whiñ-nga, ma Pômdau ndê ñgac akiñ ñandô, nañ oc têt mac loc, bu ndic miñ aneq yom ti gwelen ñawaê hoñ têt mac.

²² Aö waŋkiŋ iŋ têt mac loc, tu bu ndic miŋ yac mba yom hoŋ têt mac, ma bu êŋgilí mac bu alhac ŋaŋga.

²³ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi sêpuc mac asidôwai hoŋ dôŋ, bu asap mêtê atac whiŋ ti akêŋ whiŋ-ŋga dôŋ ŋaŋga, ma ambo ti yom malô.

²⁴ Anötö ndê mwasiŋ nem mac lau hoŋ naŋ atac whiŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi, naŋ ahuc tôm têt hoŋ ndi.

Anötö ndê Yom Lêñsêm Wakuc
Bugawac: Anötö ndê Yom Lêñsêm Wakuc New
Testament

copyright © 2013 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bugawac

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

1dcc5a6c-3c1e-54e8-aa77-af18a3782048